

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy
o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 242)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa niniejsza została uchwalona przez Sejm w dniu 5 września 2008 r. Nowelizacja obejmuje zmiany czterech ustaw. Zasadnicza jej część dotyczy ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Pozostałe zmiany są konsekwencjami lub pozostają w związku z nowelizacją tej ustawy.

Pierwsza ze zmian (do art. 1) uzupełnia katalog państw, których granice może przekraczać obywatel Polski na podstawie dowodu osobistego o te państwa, które podjęły jednostronnie odpowiednią decyzję w tej kwestii. Celem tego przepisu było ujęcie w ustawie możliwości przekraczania na podstawie dowodu osobistego granic Republiki Chorwacji oraz Bośni i Hercegowiny.

W kolejnej zmianie (dotyczącej art. 14) ustawa nakłada na wskazane w przepisie organy obowiązek informowania organu gminy, który wydał dowód osobisty, o zmianach dotyczących stanu cywilnego obywateli. Podobnie jak w art. 42, w którym ustawa nakłada na wskazane w przepisie organy obowiązek informowania organu gminy, który wydał dowód osobisty, o utracie dowodu osobistego przez jego posiadacza. Informacje te umożliwią bieżącą aktualizację danych zawartych w ewidencjach wydanych i unieważnionych dowodów osobistych.

Zmienione przepisy art. 37 precyzują dane zawarte w dowodzie osobistym. Stanowią one że: wzrost określa się w centymetrach, adres zamieszcza się w dowodzie osobistym tylko gdy znajduje się na terytorium Polski oraz że w dokumencie tym zamieszcza się jego serię i numer.

Nowe brzmienie art. 43 szczegółowo określa terminy unieważniania dowodu osobistego i uniezależnia to zdarzenie od faktycznego zwrotu dokumentu organowi, który go wystawił.

Ustawa niniejsza zmienia nazwę ewidencji wydanych i utraconych dowodów osobistych na ewidencję wydanych i unieważnionych dowodów osobistych.

Bardzo istotne zmiany dotyczą przepisów regulujących kwestie udostępniania danych ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL oraz ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych. Ustawa umożliwia składanie wniosków i udostępnianie danych w formie elektronicznej, wprowadza nową formę udostępniania danych - za pomocą urządzeń teletransmisji danych w drodze weryfikacji. Ustanawia podstawy i formułuje zasady pobierania opłat za udostępnianie tych danych.

Wprowadza również uprawnienie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do przeprowadzania kontroli podmiotów korzystających z dostępu do danych zawartych w zbiorze PESEL oraz ogólnokrajowej ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych w zakresie spełniania przez nie ustawowych wymogów koniecznych do uzyskania zgody na udostępnianie danych w drodze weryfikacji.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony do Sejmu przez Radę Ministrów.

Stał się przedmiotem prac sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych. Na tym etapie prac sejmowych wniesiono do ustawy kilka poprawek charakterze precyzującym. W efekcie wniesienia trzech poprawek w drugim czytaniu, Komisja przygotowała dodatkowe sprawozdanie. Sejm uchwalił ustawę wraz z dwiema ze zgłoszonych poprawek.

Pierwsza z nich miała na celu usunięcie telegrafu i dalekopisu z listy środków za pomocą których organy obowiązane powiadamiają o utracie dowodu osobistego organ gminy, która go wydała. Druga z uwzględnionych poprawek zastępuje wyraz "bezzwłocznej" wyrazem "niezwłocznej".

III. Uwagi szczegółowe

1. W art. 1 w pkt 1, w ust. 3 w pkt 3 ustawy w katalogu państw, których granice obywatele polscy mogą przekraczać za pomocą dowodu osobistego, znalazł się istotny błąd prowadzący do nakładania się zakresów poszczególnych grup państw. Obok grupy państw członkowskich Unii Europejskiej wskazano drugą grupę – państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego należących do Unii Europejskiej. Rozwiązaniem jest propozycja poprawki nr 1.
2. W art. 1 w pkt 3, w art. 37 w ust. 1 w pkt 4 warunek zameldowania na terytorium Polski odnosi się jedynie do pierwszej części zdania. Osoby posiadające adres zagraniczny nadal będą mogły domniemywać, że skoro nie posiadają polskich

adresów zameldowania, mogą wskazać adres zagranicznego zameldowania. Stąd propozycja poprawki nr 4.

3. Ponieważ ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych przewiduje, że osoba do lat trzynastu może otrzymać dowód osobisty (art. 34 ust. 3), a jednocześnie nowy art. 37 w ust. 3 stanowi, że nie zamieszcza się w dowodzie osobistym podpisu takiej osoby, należy rozważyć czy prawidłowy jest wymóg zawierania w ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych podpisu osoby ubiegającej się o wydanie dowodu osobistego, skoro w imieniu małoletniego ubiegają się o wydanie takiego dokumentu jego rodzice lub opiekunowie i to ich podpisy będą figurowały pod wnioskiem o wydanie dowodu osobistego. Propozycja poprawki nr 7.
4. W art. 1 w pkt 13 w art. 44h w ust. 3 ustawa nie określa w jakiej formie może nastąpić udostępnienie danych ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL i ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych. Brak takiej informacji nie koreluje z przepisem art. 44h ust. 12, który nakłada na ministra obowiązek określenia wysokości opłat za udostępnienie danych w zależności od sposobu udostępnienia, tym bardziej, że w uzasadnieniu do projektu uchwalonej właśnie ustawy podkreśla się, że przesłanie danych listownie jest niewątpliwie droższe od przesłanie ich on-line. Należy też zaznaczyć, że w propozycji załączonego rozporządzenia takie rozróżnienie kosztów nie następuje i każde udostępnienie danych ma kosztować 31 złotych, bez względu na sposób udostępnienia danych. Propozycja poprawki nr 10.
5. W art. 1 w pkt 13, w art. 44h w ust. 6, który dotyczy udostępniania danych w drodze weryfikacji, budzą wątpliwości dwa zagadnienia. Po pierwsze sformułowanie "jednorazowego wniosku": czy oznacza ono, że po wniesieniu jednego wniosku może następować wielokrotne udostępnianie danych czy też każde udostępnianie danych wymaga przesłania takiego wniosku. Po wtóre, za nieprawidłowe należy uznać sformułowanie, że udostępnianie następuje po uzyskaniu rozstrzygnięcia. Rozstrzygnięcie może bowiem nastąpić na niekorzyść wnioskującego podmiotu, dużo lepszym byłby warunek uzyskania zgody. Ale wymaga to wprowadzenia zmian również do przepisu art. 44i ust. 4. Ponadto należy wyjaśnić, czy udostępnianie danych za pomocą urządzeń teletransmisji jest tożsame z udostępnianiem danych w drodze weryfikacji, wątpliwość wynika z przemiennej posługiwania się tą terminologią w poszczególnych przepisach ustawy, zwłaszcza w art. 44h ust. 5, ust. 6, ust. 7, ust. 8 pkt 2, art. 44i ust. 4 i 6 oraz z przemiennej stosowania czasowników "udostępnianie" i "udostępnienie". Propozycje poprawek nr 11, 12 i 14.

6. W art. 44j ustawa przyznaje ministrowi prawo kontrolowania podmiotów, które korzystają z dostępu do danych drodze weryfikacji. Nie stanowi jednak wyrażnie, które podmioty będą mogły być kontrolowane i czy kontrola ta obejmie podmioty wskazane w art. 44h ust. 1.

IV. Propozycje poprawek

- 1) w art. 1 w pkt 1, w pkt 3 wyrazy "państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego należących do Unii Europejskiej" zastępuje się wyrazami "państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej";
- 2) w art. 1 w pkt 2 w ust. 5 wyrazy "w formie zbioru" zastępuje się wyrazami "w formie zbioru PESEL";
- 2) w art. 1 w pkt 3, w art. 37 w ust. 1 w pkt 4 po wyrazach "a w razie jego braku" dodaje się myślnik;
albo wyrazy "jego braku" zastępuje się wyrazami "braku adresu miejsca";
- 4) w art. 1 w pkt 3, w art. 37 w ust. 1 w pkt 4 wyrazy "zameldowania na pobyt stały albo pobyt czasowy trwający ponad trzy miesiące" zastępuje się wyrazami "takiego zameldowania";
- 5) w art. 1 w pkt 5, w art. 44 w zdaniu końcowym wyrazy "ochrony przetwarzania danych" zastępuje się wyrazami "ochrony przetwarzanych danych";
- 6) w art. 1 w pkt 10, w art. 44e w ust. 3:
 - a) pkt 7 otrzymuje brzmienie:
"7) płeć, wzrost w centymetrach i kolor oczu;"
 - b) skreśla się pkt 8 i 9;
- 7) w art. 1 w pkt 10, w art. 44e w ust. 3 w pkt 10 wyrazy "podpis osoby ubiegającej się o wydanie" zastępuje się wyrazami "podpis posiadacza";

- 8) w art. 1 w pkt 10, w art. 44f wyrazy "gminy przekazują" zastępuje się wyrazami "organy gmin przekazują";
- 9) w art. 1 w pkt 12, w art. 44g w ust. 1 wyrazy "są zobowiązane" zastępuje się wyrazami "są obowiązane";
- 10) w art. 1 w pkt 13, w art. 44h w ust. 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu "Na żądanie wnioskodawcy dane mogą być przekazane na piśmie albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej.";
- 11) w art. 1 w pkt 13, w art. 44h w ust. 6 wyrazy "złożenie jednorazowego wniosku" zastępuje się wyrazami "jednokrotne złożenie wniosku";
- 12) w art. 1 w pkt 13, w art. 44h w ust. 6 wyrazy "rozstrzygnięcia, o którym" zastępuje się wyrazami "zgody, o której";
- 13) w art. 1 w pkt 13 w art. 44h w ust. 12 w pkt 1 wyrazy "jednostkowe udostępnianie" zastępuje się wyrazami "jednostkowe udostępnienie";
- 14) w art. 1 w pkt 13 w art. 44h w ust. 12 w pkt 1 po wyrazie "teletransmisji" dodaje się wyraz "danych";
- 15) w art. 1 w pkt 13, w art. 44i ust. 4 otrzymuje brzmienie
"4. Zgody na udostępnienie danych za pomocą urządzeń teletransmisji danych, w drodze weryfikacji udziela minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze decyzji administracyjnej."

Beata Mandylis

Główny Legislator